

«Проектна діяльність в ДНЗ за Базовою програмою «Я у Світі»

Я працюю над проблемою екологічного виховання дітей. Аналізуючи стан проведеної роботи з екологічного виховання, виявилось, що вона спрямована на інтелектуальний розвиток дитини і меншою мірою торкається її емоційно-моральної сфери. Крім того, суттєвим недоліком було нечітке формування у дітей уявлення про взаємозв'язок її окремих компонентів, а також про позитивний та негативний вплив людини на природу. **На жаль**, сучасні міські діти мають дуже обмежені можливості для спілкування з природою. Адже екологічна освіта повинна починатися з об'єктів найближчого оточення, з якими дитина стикається в повсякденному житті. З огляду на це, виникли передумови для того, щоб організувати в стінах нашого закладу екологічні проекти. Старші дошкільники можуть бути активними учасниками екологічних проектів.

- “Не рубай ялинку” ;
- “Допоможи птахам!” ;
- “Плач першоцвітів” ;
- “За чистоту рідного міста” ;
- “Досліджуємо дерево” ;
- „Творимо дива разом із природою” ;

Робота в проекті характеризується відсутністю жорсткого регламентування. **Методика роботи** з дітьми в рамках екологічного проекту розробляється на основі інтегрованого підходу. Вихователь має розробити безліч авторських дидактичних ігор та вправ. У ході роботи по проекту діти ведуть спостереження, ходять на екскурсії, експериментують, малюють, ліплять, граються, слухають музику, знайомляться з літературними творами, складають свої казки та оповідання. В ході виконання проекту час від часу необхідно презентувати дітям досягнутий результат, щоб стимулювати їхній інтерес, додати терпіння. До виконання проекту **залучаються батьки**. Разом з дітьми вони відшуковують потрібну інформацію, фотографують, спостерігають. Участь кожної родини не залишається без уваги. Діти від цього дуже щасливі, а дорослі піднімають свій авторитет. **Фінальна крапка проекту** – це яскрава святкова презентація кінцевого результату.

Терміни проведення екологічного проекту - не менше року, тому що дитина повинна мати можливість простежити зміни в житті досліджуваного об'єкта в різні сезони. Регулярність проведення спостережень і досліджень залежить від пори року: найбільш часто вони проводяться в період зміни сезонів, наприклад, у жовтні - листопаді, березні - квітні. Саме в ці періоди найбільш яскраво виражені сезонні зміни в житті природи. **Поєднання** природної допитливості дітей з навчальним спілкуванням з вихователем активізує розумову діяльність, виховує пізнавальний інтерес, стимулює прагнення розуміти таємниці природного середовища.

Я поставила перед собою наступні завдання екологічного змісту в рамках екологічного проекту:

- запровадження екологічної освіти серед дітей та батьків,
- залучення дошкільнят до природоохоронної діяльності, прищепити бажання оберігати все, що нас оточує, адже від стану природи залежить здоров'я людини.
- вивчення природи рідного краю, їх взаємозв'язок,
- допомогти дітям збагнути різноманітність природи, неповторність, красу, тендітність, вразливість,
- навчити їх придивлятися і прислухатися до природи,
- вивчення впливу людини на навколишнє середовище.

Переваги застосування методу проектів:

1. Діти навчилися самостійно знаходити, засвоювати інформацію з різних джерел, внаслідок чого підвищився інтелект.розвиток;
2. Розвивається ініціатива,творчість, критичне мислення;
3. Помилки не уникаються, а усвідомлюються як необхідність;
4. Пізнавальна діяльність активна, самостійна, що вимагає від дітей уваги, зосередженості, спостережливості, уміння експериментувати, аналізувати, роботи висновки;
5. Діти навчилися практичних дій з догляду за рослинами; навичок раціонального природокористування;
6. Формується мотивація до навчання, привчає до планової роботи, пробуджує в дитині особисту відповідальність за свій внесок у спільний результат;
7. Уміння побачити і відчути красу природи, захопитися нею, бажання зберегти її;
8. Активно залучаються батьки;

Екологічний проект « Досліджуємо дерево »

За характером:

Пошуково-дослідницький, інформаційний, практично орієнтований.

Змістовий аспект проекту:

Проект розділений на підтеми. Кожна підтема має свій зміст і завдання. Одна підтема розглядається (в залежності від складності) від 5-ти до 30-ти днів.

1. « Про що розповідає дерево ».
2. « Які бувають дерева ».
3. « Життя Дерев ».
4. « Повалена дерев'яна колода ».
5. « Хвала дереву! »
6. « Багатство лісів ».
7. « Харчовий ланцюжок лісу ».
8. « Я б хотів побувати...»
9. «Правила поведінки у природі».

Кількість учасників:

Індивідуальний, груповий.

У проекті беруть участь діти старшої групи, батьки, вихователь.

За тривалістю:

Довготривалий, 12 місяців.

Матеріальний результат проекту:

- Панно «Дерево скарбів»,
- фотовиставка,
- індивідуальні альбоми спостереження,
- екологічні газети,
- колективна посадка саджанців фруктових дерев із залученням батьків.

Підтема 1.

«Про що розповідає дерево»

Цей метод заохочуватиме дітей піклуватись про своє дерево в будь-яку пору року, завдяки чому буде більше усвідомлюватися і цінуватиметься стан місцевого довкілля.

Етапи проведення:

- ✓ Нехай діти виберуть собі своє особливе дерево, щоб піклуватись про нього (можна піклуватись про одне дерево підгрупами, в парах, всією групою). Діти спостерігатимуть за своїми деревами впродовж року . Вони вибиратимуть свої дерева на власний розсуд. Хтось з вихованців може вибрати найвище чи найгрубіше дерево, а інші можуть вибрати найменше чи "найсимпатичніше". Якщо є така можливість, то можна вибрати дерево, яке відповідає індивідуальному гороскопу дитини. Незалежно від того, яке дерево вони оберуть, діти повинні пояснити свій вибір. Можна порадити дошкільнятам обмотати своє дерево кольоровими стрічками, щоб його можна було впізнати.
- ✓ Ознайомити батьків з вибором їх дітей і запропонувати їм підтримати вибір дитини своєю активною участю . Нехай діти регулярно відвідують свої дерева.
- ✓ Нехай при кожній зустрічі вони зроблять нариси з допомогою батьків, що описують будь-які помітні зміни (зламани гілки, нове листя); сліди діяльності тварин чи людей на дереві або біля нього (гніздо, вирізані букви); та будь-які інші спостереження.
- ✓ Якщо це дерево молоде або це кущ , то необхідно додати ще одне завдання «Підростаємо разом», де діти протягом року можуть з деревом «мірятись» зростом, а в зошиті замалювати помічені зміни в рості.

Підтема 2. « Які бувають дерева »

Завдяки цьому дослідженню дошкільники дізнаються більше про дерева шляхом визначення їх ознак. Потім вони зможуть взяти участь у активній грі, розрахованій на перевірку того, як вони знають різні види дерев.

Етапи проведення:

Ознайомлення з ознаками, які використовуються для визначення дерев.

- ✓ Хвоя або пластинчасті листки
- ✓ Форма листочка

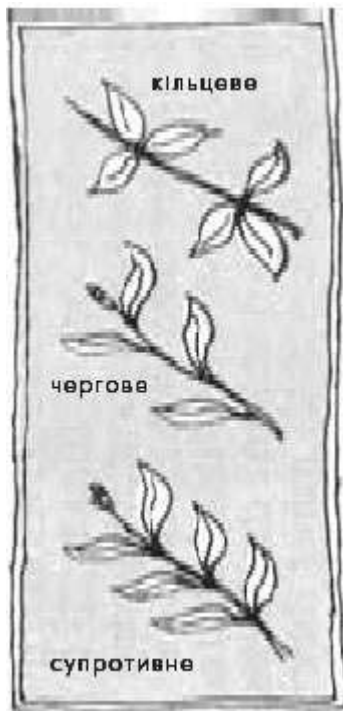
- ✓ Край листочка

- ✓ Поверхня
- ✓ Прості і складні листочки

✓ Розміщення листочків

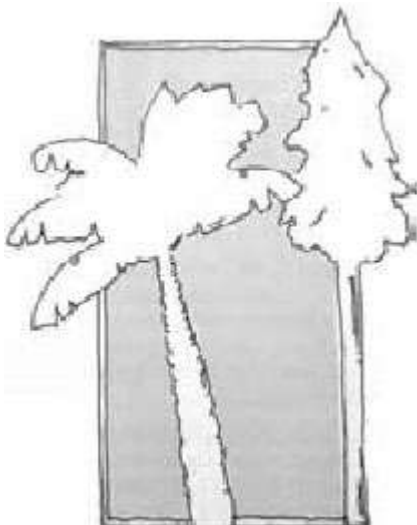
✓ Чому осіннє листя пофарбоване в різні кольори

✓ Особливості пагонів

✓ Плоди і квітки

✓ Тип кори

✓ Форми дерев

Приготування

Перед проведенням цього дослідження Вам потрібно визначити видову приналежність 7-10-ти дерев поблизу дитсадка. Зробити замальовки листочків, квіток, кори, форми крони цих дерев і підписати, виділивши першу літеру в слові. Виготовити дитячий визначник дерев та гербарій з різних частин найпоширеніших дерев; гілочки різних дерев.

Проведення

1. Розпочніть цей етап з ігрового моменту «Таємничі дерева», представивши на розсуд дітей малюнки із зображенням дерев, в яких художник переплутав значні деталі, які діти мають виявити, як-от на білокорому стовбурі берізки хвоя сосни, або на ясеніві ростуть плоди схожі на груші. Запитайте в дітей, які ознаки можна використати для визначення дерев. У міру того, як діти пропонуватимуть ті чи інші ознаки, розпитуйте, як можна скористатись ними при визначенні дерев. Складіть на дошці список висловлених дітьми у вигляді схем (листочок, квітка, крона, плід, гілочка, стовбур).
2. Покажіть дітям гілочки, які Ви заздалегідь зібрали. Нехай вони оглянуть і порівняють їх. Чи діти можуть запропонувати якісь інші способи, за допомогою яких можна розрізнати дерева?
3. Під час обговорення способів визначення дерев використовуйте відомості, наведені у "Підготовчій інформації".
4. Запропонувати обстежити дерева, які ростуть на території дитсадка, і за допомогою визначника, який є у вихователя, спробувати самостійно визначити декілька дерев. Виведіть учнів надвір і дайте їм можливість приступити до роботи.
5. Після повернення до приміщення закріпіть інформацію ,розглянувши з дітьми гербарій , ілюстрації, фотографії та принесені з території дитсадка природні зразки частин дерев.

Вправа

«Впізнай за силуетом»

Вправа «З якого дерева листок»

Обведи олівцем листочки, які знаєш і назви їх.

Вправа «Знайди хвойні дерева»

Підтема 3.

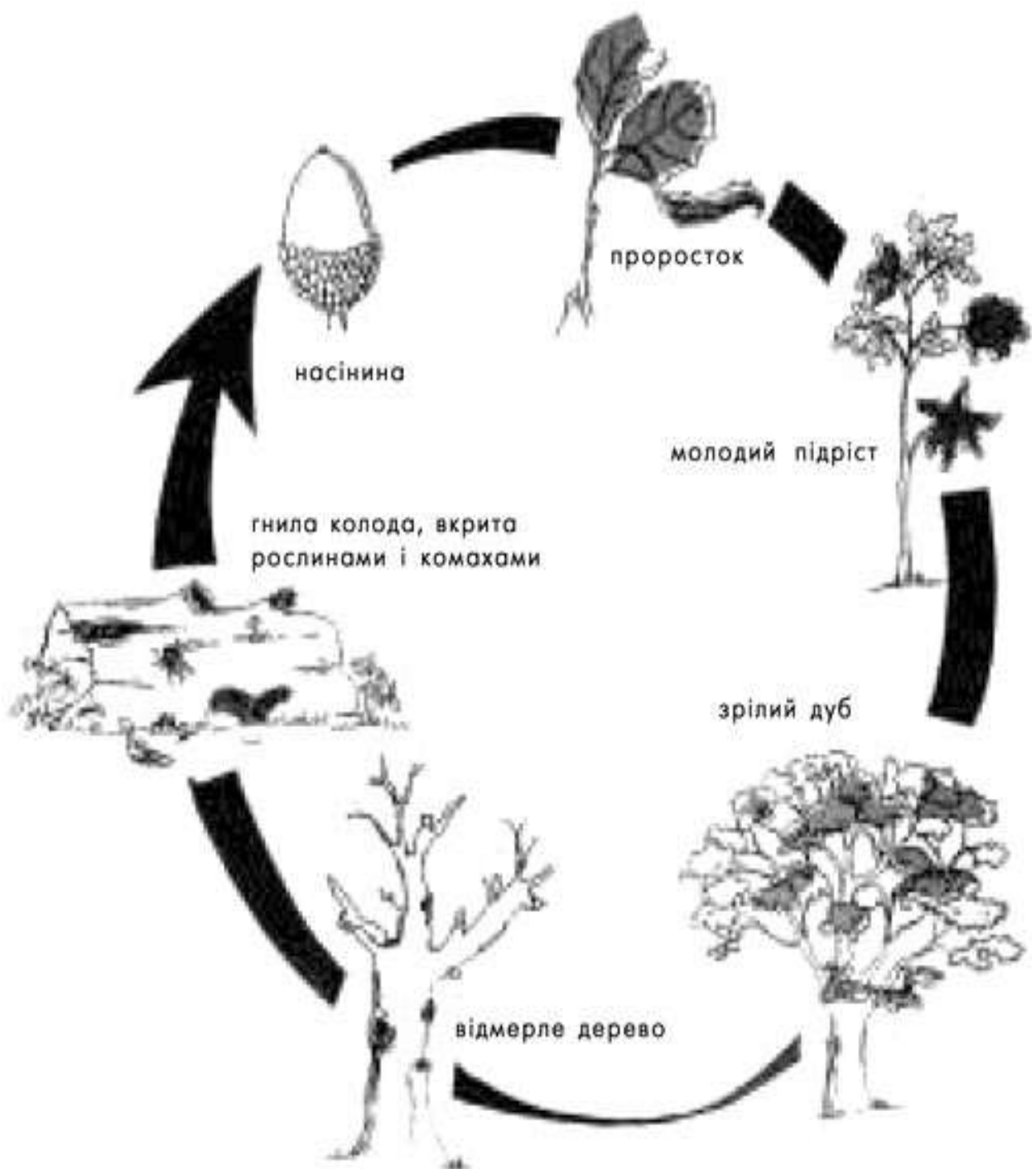
« Життя Дерева».

Дерева, як і всі живі істоти народжуються, ростуть, пошкоджуються і хворіють, старіють та гинуть. У міру того, як Дерева розвиваються від народження до смерті, змінюється і їх фізична форма, а також їх роль у екосистемі.

Фізкультхвилинка «Імітація життя Дерева»

Спитайте в дітей, чи рослини живі. Чому вони так вважають? (Бо рослини ростуть). Як народжуються дерева? (З насіння). Чи вони вмирають? (Так, але можуть жити довготривалий час). Попросіть дітей наслідувати Вас, а Ви своїми рухами імітуйте дерево на різних етапах його життя.

- Скрутіться калачиком - **це насінина.**
- Розігніться і станьте навколішки - **з'явився проросток.**
- Підійміть догори одну випрямлену руку (зі стиснутим кулаком) - **виросла гілка.**
- Підійміть догори іншу руку - **виросла друга гілка.**
- Розчепірте пальці - **виросло багато листя.**
- Підведіться і встаньте (ноги разом) - **дерево виросло високим.**
- Розставте ноги в боки - **розрослося коріння.**
- Розчепірте пальці на ногах - **виросли маленькі корінці.**
- Почніть себе шкрябати по всьому тілу - **дерево зазнало нападу комах чи грибів.**
- Видайте голосний звук (бабах!) - **у дерево вдарила блискавка і воно втратило велику гілляку** (опустіть одну руку).
- Смійтесь і зітхайте (о-ох!) - **у старому дереві оселились тварини.**
- Імітуйте стукіт (стук-стук-стук) і здригайтесь - **це дятли видовбують відмерлу деревину.**
- Імітуйте тріск і впадіть - **дерево впало під час бурі.**
- Лежачи, підніміть одну руку - **з гнилого дерева проростає нова насінина.**
- Покажіть зріз стовбура і поясніть, що скільки кілець – стільки років дереву.

Життєвий цикл дерева

Підтема 4.

«Повалена дерев'яна колода»

Цей етап проекту дозволяє дітям в природних умовах побачити кругообіг речовин. Вони ознайомляться із процесом розкладання деревини та із організмами, які живуть в ній. Діти впритул зіткнуться з проблемами екології – міськими сміттєзвалищами .

Підготовча інформація

Організми, які ростуть на відмерлих деревах: *гриби, мохи, лишайники та інші рослини.*

Хижак у пошуках здобичі: *стоніжки і павуки* живляться *жуками-точильщиками* , які споживають відмерлу деревину. Хижаки у свою чергу стають поживою для птахів та інших тварин, які розколупують колоду у пошуках їжі.

Тварини, які точать дерево: до тварин, які виїдають деревину або прогризають у ній ходи, належать деякі *мурашки і клопи.*

Схованки і розплідники: для багатьох істот гнилі колоди є схованкою від хижаків і несприятливих умов. *Жуки-ковалики, жуки-солдатики* та інші тварини можуть проводити зиму всередині гнилих колод. *Деякі жуки, оси, слизні* та інші тварини відкладають яйця у напіврозкладеній деревині.

Приготування

Перед проведенням цього дослідження знайдіть місце, де на невеликій відстані між собою знаходиться декілька відмерлих колод, великі повалені гілки, напіврозкладені стовбури дерев або гнилий дерев'яний непотріб. Найкраще, щоб колоди перебували на різних стадіях розкладання. Оскільки такий матеріал рідко трапляється на дошкільному подвір'ї, можна проводити це дослідження під час екскурсії до парку чи у природу. Якщо екскурсію до парку чи на природу не вдасться здійснити, Ви можете попросити, щоб Вам дозволили покласти кілька колод на господарчому подвір'ї. Розмістіть колоди на землі, бажано у вогкій затіненій ділянці, за один-два тижні перед тим, як планується, що їх заселять тварини та інші організми-пожирачі.

Проведення

1. запитайте дітей, чому ліси не переповнюються поваленими колодами, гіллям і опалим листям. Що відбувається з деревом після того, як воно відмирає? Оголосіть дітям, що вони досліджуватимуть відмерлі колоди для з'ясування відповідей на ці запитання.

2. Приведіть дітей на ділянку, яку Ви вибрали і роздайте їм потрібне приладдя (лопатки, палички, збільшуваче скла чи лупа, пластмасові викрутки, шкребки тощо).

- *Якого типу рослини ростуть на колоді? (Наприклад, молоді деревця, молоді кущі, трав'янисті рослини, мохи, гриби, слизисті плісняви і лишайники).*
- *Якого типу тварини знаходяться на корі? Під корою? Всередині колоди? Під колодою?*
- *Які, на Вашу думку, функції знайдених Вами тварин? Чим, найімовірніше, кожна з них живиться? Чому Ви прийшли до такого висновку?*
- *Які ознаки діяльності тварин Ви помітили на колоді або поблизу неї? (Наприклад, дірки, зроблені комахами; павутиння; заглибини, видовбані дятлом; купки пороховини; або мереживо ходів під корою).*
- *Що стало причиною відмирання дерева? На чому базується Ваше припущення?*
- *Чи дерево відмерло давно, чи цілком недавно? Чому Ви так вважаєте?*
- *Який взаємозв'язок існує між знайденими Вами тваринами і колодою? (Колода надає їм природне середовище - притулок, їжу, місце для вирощування потомства і життєвий простір).*

Підтема 5.

«Хвала дереву!»

Користь, яку приносять дерева, є очевидною. Нижче описано, яким чином можна заохотити вихованців поміркувати над тим, як багато люди отримують від дерев.

Проведення дослідження

1. На помітному місці розвішати фотографії або ілюстрації, де зображені наступні середовища існування в оточуючому довкіллі :

**гральний майданчик
подвір'я
міська вулиця
прилегла територія
парк
зоопарк
автотраса
місце для відпочинку на природі
ліс
бабусине господарство**

2. Нехай кожна дитина намалює будь-яку із запропонованих ділянок (на вибір). Але є одна умова : на ній не має бути дерев. Розглянути.
3. А тепер дати можливість дітям намалювати таку саму ділянку, але зобразити на ній скільки завгодно дерев.
4. Виставити малюнки і запитати, де їм хотілося відпочити і чому?
5. Всією групою поговоріть про користь дерева у громадських місцях. Наприклад, дерева не лише гарно виглядають, а й надають тінь, захист від вітру, служать сховищем та домівкою для живих істот. А ще дерева сприяють покращенню якості повітря і поглинанню шумів. А своїми коренями утримують ґрунт.

Підтема 6

«Багатство лісів»

Діти часто дивуються, коли дізнаються, наскільки багато різноманітних поживних речовин ми отримуємо з дерев. На цьому етапі проекту допоможіть своїм дітям з'ясувати, яким чином наше повсякденне життя залежить від дерев.

Приготування

1. Візьміть багато старих журналів, заповнених рекламою. Виріжте з них малюнки продукції, отриманої з дерев (по одному малюнку на кожного вихованця). Вам потрібно зібрати малюнки, які рівно діляться на три групи: паперова продукція, харчові продукти і продукція, виготовлена з деревини.
2. У різних частинах групової кімнати виставте справжній продукт, який представляє кожен з цих груп. Наприклад, паперова продукція може бути представлена газетою, продукція з деревини - музичним інструментом, а харчі, зібрані з дерев, - яблуком.
3. По можливості принесіть на заняття незвичайні вироби із дерева(корок, шкірозамінник, віскоза, мило, крейда, гумка тощо), дерев'яні кільця або дошки, де добре видно текстуру деревини.

Проведення

1. Покажіть невелику гілку і якийсь дерев'яний предмет, наприклад кубик, олівець чи іграшку. Спитайте, звідки це? (Наймовірніше, що діти впізнають що гілка – це частина дерева, але вважатимуть ,що інші предмети взяті з магазину, дому, дитсадка, тощо).
2. Дістаньте "дерев'яний млинець" - поперечний зріз стовбура чи гілки дерева. Нехай дошкільнята відчують текстуру деревини. Чи вони можуть виявити подібну текстуру і волокнистість у різних дерев'яних предметах? Чи здогадалися б, що ці предмети походять з дерев?

3. Спитайте дітей, чи їм відомо, звідки береться папір. У доступній формі опишіть процес переробки дерев у папір.
4. Запитайте в дітей, чи їм спадають на думку інші речі, вироблені з дерев. Спитайте, чи діти сьогодні користувались чимось, виготовленим з дерев.
5. Поясніть, що папір, деревина і їжа становлять три основних групи продуктів, які людство отримує з дерев. Роздайте вихованцям по одному з підготовлених Вами вирізаних малюнків. Поясніть, що на кожному малюнку зображено продукт, що належить до цих трьох важливих груп. Скажіть, щоб діти визначили, до якої з трьох груп деревних продуктів належить їх малюнок: деревини, їжі чи паперу?
6. Переконайтесь, що дошкільнята зрозуміли, які види продукції входять до кожної з цих груп. Після цього відведіть їм час, щоб вони підійшли до відповідного малюнка і зайняли там своє місце.
7. Нехай кожна дитина назве "свій" деревний продукт.

Отримані знання:

Зробіть "Дерево скарбів"

Принесіть відмерлу або обрізану гілку дерева (з багатьма галузками), використану новорічну ялинку або деревце у вазоні. Нехай діти прикрасять деревце у вазоні малюнками деревної продукції. Вони можуть самі це намалювати, вирізати з журналів або скористатись малюнками, з якими вони працювали під час заняття. Вони можуть також використати справжні малі деревні продукти, як-от олівці, рулони рушникового паперу, горіхи, фрукти, целофан, тощо, для прикрашання дерева.

Чи повірите, що все це походить з дерев ?

Продукція з деревини:

- Килимові покриття
- Целофан
- Віскоза та інші види матерії
- Згущувальні домішки до шампунів
- Лосьйони для засмаги на сонці
- Нерозбивне скло
- Косметика
- Паперові вироби, як-от друкарський папір, журнали, книжки, туалетний папір, газети, обгортковий папір, будівельний картон, промисловий картон, шпалери
- Шкірозамінник

Продукція з кори:

- Корок
- Танін (використовується для видублювання шкіри)
- Барвники
- Медикаменти і олії

Продукція з соку (гуми і живиці)

- Косметика
- Розчинники для фарби
- Парфуми
- Мило
- Гумові вироби
- Цукор і сироп
- Лаки
- Мазі
- Жуйка
- Кулінарні приправи
- Друкарська фарба
- Крем для взуття
- Кольорова крейда і кольорові олівці
- Змивальні розчини
- Електроізоляція
- Клейкі речовини

Гра « Що дають нам дерева »

 <p>A detailed illustration of a tree with a dense canopy of green leaves and several yellow fruit hanging from the branches. A small branch with a single yellow fruit is shown above the main tree. The artist's signature 'K. B. 1881' is visible at the bottom right of the illustration.</p>			
 <p>An illustration of a tree with a full, rounded canopy of green leaves. To the left of the tree is a single large green leaf with a prominent vein pattern. To the right is a single brown acorn with its cap.</p>			
 <p>An illustration of a tree with a dense canopy of leaves in various shades of green, yellow, and orange, representing autumn. A small branch with a few yellow leaves is shown above the main tree. The artist's signature 'K. B. 1881' is visible at the bottom right of the illustration.</p>			
 <p>An illustration of a tree with a dense canopy of yellow and orange leaves. To the left of the tree are several red berries on a stem, along with some green leaves and a branch with small white flowers.</p>			
 <p>An illustration of a weeping tree, characterized by its long, drooping branches and dense canopy of green leaves. The tree has a thick, gnarled trunk.</p>			

Підтема 7.

«Харчовий ланцюжок лісу»

На цьому етапі діти докладно ознайомляться з однією конкретною екосистемою (лісом) і виявлять взаємозв'язки між рослинами і тваринами.

Підготовча інформація

Ліс - це живе середовище, у якому домінують дерева. Хоча дерева і рослини є найбільш помітними елементами лісової екосистеми, однак істотна роль у ній належить і тваринам. Тварини необхідні для існування більшості рослин, оскільки вони допомагають у запиленні квітів і розповсюдженні насіння. Комахоїдні птахи відіграють важливу роль щодо обмеження надмірного розмноження популяцій комах. Травоїдні тварини поїдають безпосередньо рослин; м'ясоїдні тварини, тобто хижаки, у свою чергу, поїдають травоядних або інших м'ясоїдних тварин. Вони утворюють **харчовий ланцюг** в екосистемі. Наприклад, харчовий ланцюг: сонце → насіння соняшника → миша → сова - показує, що миша поїдає насіння соняшника, а її, у свою чергу, поїдає сова.

Проведення Діти приносять з дому заготовки–вирізки із зображенням мешканців лісу, іграшки-тварини лісу, вихователь пришпилює булавку біля кожної рослини чи тварини. Потім за допомогою нитки з'єднайте кожну тварину з іншими тваринами і рослинами, з якими вона прямо чи опосередковано взаємодіє (наприклад, “харчується”, “нею харчуються” або “знаходить притулок.) Що трапиться, якщо в екосистемі бракуватиме одного її елемента? (Ви можете продемонструвати це, вийнявши одну булавку).

Діти готові зробити висновки самостійно. Усі звірі та рослини потрібні — кожен з них робить свою корисну справу.

Підтема 8.

«Я б хотів побувати...»

Діти вивчатимуть роль зон відпочинку як необхідних елементів у житті людей.

Підготовча інформація

У сучасному світі більшість людей живе на міських, інтенсивно забудованих територіях. Вони відчувають все більшу потребу у таких місцях, як парки, міські лісопосадки, сади і відкриті простори, де можна побути на самоті і відпочити.

Отримані знання

Нехай діти спроектують свої власні ідеальні парки, а також запроектують ставки, доріжки, містки, стежки для людей і для коней, будинки, зелені насадження, футбольне поле, гральні майданчики тощо.

Підтема 9.

«Правила поведінки у природі» (Поради Лісовичка)

Отримані знання на протязі всього проекту дають змогу дітлахам встановлювати самостійні висновки та скласти правила поведінки на природі.

Гра - імітація « 3 мене знімають сорочку!»

Щоб влаштувати цю гру, заохотьте одного добровольця – НЕ БОЯЗКУ дитину. Вона повинна одягнути на себе багато шарів одягу поверх білизни. Нехай ця особа грає роль дерева. Кожна дитина повина підійти і зняти з дерева один "листок" (елемент одягу). Діти швидко переконаються, до чого може призвести зривання лише одного листка. Припиніть це, коли "дерево" відчуватиме зайві клопоти. Потім обговоріть висновок: не зривайте з рослин листків і квітів. Можливо, зривання одного листка й не завдасть великої шкоди, але погляньте, що станеться, якщо так вчинить кожен!

Правила поведження у природі

- Не ламай гілки дерев та кущів. Це заважає рослині жити.
- Не пошкоджуй кору дерев. Через ранку витікає сік, під кору можуть потрапити мікроби і дерево загине.
- Не збирай березовий сік. Це шкодить дереву.
- Не зривай в лісі на лузі квітів. Нехай гарні рослини залишаються в природі! Пам'ятай, що букети можна складати тільки з тих рослин, які виростила сама людина.
- Із лікарських рослин можна збирати лише ті, яких у вашій місцевості багато. Частину рослин потрібно обов'язково залишати в природі — на корм пташкам та для розповсюдження.
- Їстівні ягоди, горіхи збирай так, щоб не пошкоджувати гілочки.
- Суницю не можна збирати букетиками, бо загине вся рослина.
- Не виривай рослини з корінням.
- Не збивай гриби, навіть неїстівні. Пам'ятай, що гриби дуже потрібні в природі.
- Не обривай в лісі павутину, не вбивай павуків. Вони теж потрібні лісу.
- Не лови метеликів, джмелів, бабок та інших комах.
- Не руйнуй гнізда джмелів.
- Не руйнуй мурашників.
- Бережи жаб.
- Не вбивай змій, навіть отруйних. З їх отрути людина отримує цінні ліки.
- Не лови диких тварин і не забирай їх з собою додому. В неволі тварини жити не зможуть і обов'язково загинуть.
- Не підходь близько до гнізд птахів, не руйнуй їх. По твоїх слідах їх можуть знайти і знищити хижакі.
- Якщо випадково опинишся біля гнізда, не торкайся до нього. Відразу ж відійди, бо птахи-батьки можуть назавжди залишити гніздо.
- Якщо в тебе є собака, не пускай її гуляти по лісу весною чи на початку літа. Вона легко може впіймати маленьке пташеня чи безпорадне звірятко.
- Не залишай в лісі, в парку, на лузі, біля річки сміття. Ніколи не викидай сміття в водойми.
- Не шуми: ліс злякається, притихне і ти не довідаєшся жодної, таємниці.

Цікаві пізнавальні спостереження за деревами

Верба 1. Квітки верби дуже дрібні. Щоб бути помітнішими, вони налягають одна на одну як черепиця, утворюючи сережки.

2. Галузя верби гнучке й не ламається від вітру. Верби використовують для плетива кошків, меблів. Деревина верби м'яка, легка.

3. Коріння верби дуже довге й міцне, воно густою мережею покриває прибережну смугу води, укріплюючи береги.

Калина 1. Хоча спочатку ягоди калини бувають дуже гіркими, але після перших заморозків гіркота майже пропадає.

2. Калина містить багато вітамінів, цукру, є медоносом.

3. Калиновий сік дуже подобається мурахам. Коли мурахи приходять ласувати соком, вони знищують і шкідливих гусениць. От і виходить: калина годує соком мурах, а вони її опікують.

Сосна 1. Сосна - дивне дерево, усе в ній корисне. Хвою клюють лісові птахи, наприклад глухарі. Для лося краща зимова їжа - молоді соснові гілки і їх кора. Білки, бурундуки, птахи- шишкарі ласують сосновим насінням.

2. Як легко дихається серед сосен! Адже хвоя виділяє в повітря велику кількість фітонцидів - речовин, що вбивають бактерій.

3. В цього дерева дивна здатність - при пораненні стовбура воно виділяє смолу. Саме із цих "сліз" прадавніх сосен утворився бурштин.

Ялина

1. Скрипки з ялинової деревини вже більш трьохсот років заворожують нас своїм голосом, що вміють плакати й співати. Ялина дає будівельний ліс, папір, штучний шовк, целофан, спирт, ліки, музичні інструменти й багато інших корисних речей.

2. Якщо в ялини пошкодити верхівку, то дерево буде покалічено на все життя.

3. Хвоя в ялини не "вічна", адже хвоїнки через кожні 7-9 років, відслуживши свою службу, опадають. Щоосені ялина все одно скидає частину своєї хвої. Свідчення тому - шар рудої хвої, що встеляє землю .

Береза

1. У корі берези є особлива речовина - бетулін. Бетулін зафарбовує кору в білий колір, а білий колір відбиває сонячні промені. От і залишається стовбур берези прохолодним: не потрібно боятися весняних палючих променів сонця.

2. Береза першою освоює відкриті простори, вирубки, згарища. Її сіянці не бояться яскравого сонця й заморозку.

3. Береза - це якісна фанера, меблі, лижі, посуд; береза - це метиловий спирт, оцет, ацетон, зелена й жовта фарби для різних тканин. А береста! Це готовий природний папір, на ній писали наші предки.

Дуб

1. Немає в наших лісах іншого настільки могутнього дерева. Дуби- Патріархи живуть до тисячі - двох тисяч років.

2. Деревина дуба гнучка, міцна, гарна, незвичайно міцна на повітрі, у землі й у воді.

3. Дуб дуже любить світло, його гілки змінюють напрямок росту в залежності від освітлення. Тому й гілки в старих дубів мають різкі вигини.

Липа

1. "Липовий мед" відомий як прекрасний засіб при застуді.

2. Раніше найпоширенішим взуттям у селах були постолі, які робили з липового лика. Постолі швидко зношувалися – в рік одній людині потрібно було їх до 15 пар. А на одну пару постолів шло лико із двох-трьох молодих липок. Тому й стояли вони в лісі обдерті - "голі". Зміст приказки "обдерти як липку" - відібрати в людини все, залишити його "голим".

3. Плоди липи - зеленуваті горішки, що сидять на довгих черешках між двох "долоньок", що служать "вітрилом". Плоди залишаються зимувати на гілках. Вони обпадають із дерева протягом усієї зими. Горішки липи охоче поїдають дятли, сойки, білки.

Горобина

1. Плоди горобини гіркі. І тільки підморожені вони цілком їстівні й навіть смачні. Плоди йдуть на варення, компоти, квас, оцет, настойки, кондитерські начинки.

2. В ягодах горобини дуже багато вітамінів. По вмісту вітаміну С ягоди горобини являються суперниками лимону та смородині. Допомагає горобина й при хворобах серця, печінки, при застуді.

3. Уже з ранньої осені важкі грона круглих жовтогарячих і червоних ягід залучають до себе птахів.

Осика

1. Черешки листів осики довгі, сплюснені й посередині помітно тоньші, тому листки дуже нестійкі й тремтять. Ця особливість осики помічена в народній приказці: "Тремтить як осиковий листок".

2. В осики є свої достоїнства. Її листки розфарбовані восени в жовтогарячі й золотаві тони. Навесні її прикрашають червонуваті сережки. Крім того, немає для сірників кращого дерева, ніж осика! З деревини осики виготовляють целюлозу більш дешево, чим з ялини.

Інтелектуальна гра для старших дошкільників

«Відгадай дерево»

Умови проведення гри :

Якщо діти відгадують одразу рослину за описом - мають 5 балів за кожну відгадану рослину без підказки. Якщо відгадують за допомогою першої підказки – 3 бали, другої - 2 бали, третьої – 1бал.

1. Зустрічається ця рослина по всій території України - це дуже красиве дерево з округлою кроною, білими запашними квітами весною та яскравими плодами восени. Не опадають плоди й узимку. (Горобина)

1) підказка. Плоди терпкі, їх охоче поїдають птахи.

2) підказка. Плодами залюбки живляться численні лісові мешканці - білки, миші тощо. Споживає їх і людина. Збирають плоди після приморозків, коли вони набувають приємного смаку. Їдять їх свіжими й сушеними.

3) підказка. Існує багато народних назв цієї рослини. На Україні їх відомо понад два десятки. Найпоширеніші з них такі: богорошник, ворбина, горбина, орябина, рябіна та інші.

2. З давніх-давен цю рослину люблять і вирощують по всій Україні. Досить часто її можна зустріти як декоративну рослину в садках, парках. Адже цвіте вона густим білим цвітом. Її вважають символом України. (Калина)

1) підказка. Ягоди цієї рослини мають специфічний запах і смак. Сік містить цукор, вітамін С. Ягоди використовуються при виготовленні кондитерських виробів та прохолодних напоїв.

2) підказка. З давніх-давен існував гарний звичай: кожної весни та осені садили рослину біля криниць, річок на узліссях, на схилах ярів. Вона здавна вважалася однією з найцінніших лікарських рослин.

3) підказка. Зіллям цієї рослини квітчають весільний коровай. Оспівана в багатьох піснях. Зернина нагадує сердечко.

3. Наші далекі предки вирощували цю рослину біля своїх жител, бо були переконані, що це чисте дерево відганяє від житла злих духів, охороняє від усіляких хвороб. Це дійсно так. Вчені довели, що листя цього дерева справді активно виділяє липкі корисні речовини - фітонциди. Самі ці речовини, згубно діючи на шкідливі мікроби та віруси, запобігають багатьом захворюванням. (Береза)

1) підказка. З давніх часів на Русі для письма використовували кору цього дерева.

2) підказка. Це дерево здавна шанували за її вроду. Бруньки, сік та листя наділені цілющими властивостями.

3) підказка. Своїй красі це дерево завдячує особливій білій корі.

4. Це дерево в народі називається годувальницею багатьох звірів. Її м'ясисте листя містить багато корисних і поживних речовин. Для людей має містичне значення. ([Осика](#))

1) підказка. Кілок, хрест, зроблений з цього дерева надійно "захищав" людей від нечистої сили.

2) підказка. Листя тримається на довгих черешках. Волокна в середині черешків перекручені, тож вони позбавляють жорсткі та важкі листки рівноваги от і тремтять вони від щонайменшого пориву вітерцю.

3) підказка. Загадка про цю рослину "Ніхто не лякає, а вся тремтить".

5. Ще в сиву давнину люди шанували цю рослину. Її оспівували в піснях і легендах. Слов'яни вважали цю рослину символом родинного вогнища. Християнська церква встановила свято, яке називається цією рослиною. ([Верба](#))

1) підказка. Використовують цю рослину в народній медицині. Речовини, які містяться в деревині цієї рослини знезаражують воду. Тому колодязь копали там, де росте ця рослина.

2) підказка. Споконвіку відомо, що немає кращого матеріалу для плетіння, ніж пруття цієї рослини. З гнучкої легкої сировини здавна народні майстри робили музичні інструменти.

3) підказка. Ранньою весною рослина нас радує м'якенькими та пухнастими «котиками».

6. Ця світлолюбива рослина досягає висоти 10 – поверхового будинку. Вона виділяє в повітря цілющі ефірні речовини, які згубно діють на багато хвороботворних організмів. ([Сосна](#))

1) підказка. Із молодих пагонів та шишок виготовляють червону фарбу. Із деревини – музичні інструменти, папір, будівельний матеріал, вугілля та дрова.

2) підказка. Із її смоли люди навчились виготовляти лаки, мазі, вату, ефірні олії, парфуми, мило, шампуні, пластмаси, кіно фотоплівки та прикраси із бурштину (закамянілої смоли).

3) підказка. Своєю красою та ароматом ця зелена красуня щороку радує дорослих та дітей на новорічні свята.

ЕКОЛОГІЧНІ ІГРИ

«Що було б, якщо з лісу зникли ...»

Вихователь пропонує прибрати з лісу комах: - Що б сталося з іншими мешканцями? А якщо б зникли птахи? А якби пропали ягоди? А якщо б не було грибів? А якщо б пішли з лісу зайці? Виявляється, не випадково ліс зібрав своїх мешканців разом. Усі лісові рослини і тварини пов'язані один з одним. Вони один без одного не зможуть обходитися.

«Дізнайся і назви»

Педагог бере з кошика гілочки та кору різних дерев і показує їх дітям. Уточнює правила гри: ось лежать гілочки різних дерев . Я буду показувати вам яку-небудь гілочку(шматок кори), а ви повинні розповісти про це дерево все, що знаєте. Назвіть місце, де росте (болото, луг, ліс) І наша гостя, Червона Шапочка, пограє і послухає про дерева разом з нами. Наприклад, гілочка дуба покручена, бо вона завжди повертається за сонцем, гілки дуба товсті, кора дуба має глибокі бороздки(2-3 розповіді дітей) .

«Ланцюжок»

У вихователя в руках предметна картинка із зображенням дерева. Передаючи картинку, спочатку вихователь, а потім кожна дитина по ланцюжку називає по одній ознаці даного дерева, так, щоб не повторитися. Наприклад, «береза» - рослина, дерево, білий стовбур, смачний сік, має сережки, дрібні листочки, форма листочка – серденько, гілки тонкі та виткі і т.д.

Гра "Харчові ланцюжки в лісі".

Мета: Закріпити знання дітей про харчові ланцюжки в лісі.

Правила гри: Вихователь роздає картки із зображенням рослин та тварин і пропонує викласти харчові ланцюжки: рослини - гусениця – птахи; рослини - мишка - сова ; рослини - заєць – лисиця; комахи - їжаки ; гриби - білки - куниці ; молоді пагони - лось – ведмідь.

«Бережи природу»

На столі або складальному полотні картинки, що зображують рослини, птахів, звірів, людини, сонця, води і т.д. Вихователь забирає одну з картинок, і діти повинні розповісти, що відбудеться з живими об'єктами, якщо на Землі не буде захованого об'єкта. Наприклад: прибирає дерево - що буде з тваринами, з птахами, з людиною, з рослинами і т.д.

Гра "З чим не можна в ліс ходити?"

Мета: Уточнення і закріплення правил поведінки в лісі.

Правила гри: Вихователь викладає на стіл предмети або ілюстрації із зображенням рушниці, сокири, сачка, магнітофона, сірників, велосипеда ... Діти пояснюють, чому не можна брати ці предмети в ліс.

«Чудовий мішечок»

У мішечку знаходяться плоди різних дерев. Діти дістають їх, вгадують на дотик, за запахом, нарешті, на смак. Всі відгадані плоди миються і діти ними пригощаються або пригощають птахів.

Гра-казка «Плоди»

Наочний матеріал: картинки із зображенням плодів із дерев.

Вихователь розповідає: - Вирішив одного разу ананас зібрати військо з плодів різних дерев. Прийшли до нього яблуко, груша, апельсин, банан, каштан, жолудь, горобина, калина, липовий горішок...(Педагог по черзі виставляє на стенд картинки із зображенням цих плодів) І сказав їм ананас: «Багато бажаних виявилось, тому ставлю таку умову: у першу чергу в військо моє підуть лише ті плоди, у назві яких чуються такі ж звуки, що і в моєму а-н-а-н-а-с ». - Як ви думаєте, діти, які плоди відгукнулися на його заклик? Діти називають, виділяючи голосом потрібні звуки: і пояснюють, що в цих словах є звуки а, н, с, як в слові ананас. Картинки з зображенням названих плодів вихователь пересуває на стенді ближче до ананаса. А інші плоди засмутились: звуки, з яких складаються їх назви, ніяк не підходять до звуків ананаса, і вони вирішили просити його змінити умову. Ананас погодився: «Хай буде по-вашому! Приходьте тепер ті, у назві яких стільки ж складів, скільки і в моєму ». Спільно з'ясовується, скільки складів у слові ананас і в назві, що залишилися плодів. Картинки із зображенням цих рослин також пересуваються в бік ананаса.

Вправа "Чарівні дощечки"

Мета. Розширення чуттєвого досвіду дітей, розвиток уяви.

Матеріал та устаткування: на дитину- комплект і з 10 карток роз міром 5 на 10 см. З однієї сторони на картках закріплений різноманітний природний матеріал: стебла рослин різної товщини, листя й кора дерев, насіння рослин, пісок, насипаний на клей, дрібні камінчики, наклеєні на картон, рибна луска, голки ялини та сосни, пір'я птахів та ін.

Рекомендації до проведення вправи:

Дітям роздається комплект карток і пропонується обстежити кожну різними способами: розглянути, пощупати, понюхати та ін. Визначити природний матеріал, закріплений на картці, згадати, де його можна зустріти у природі. Потім закрити очі, вибрати одну з карток, обстежити її й розповісти про свої відчуття. Уявити себе на тому місці, де зустрічається цей матеріал, розповісти про спогади, пов'язані з даним місцем, про досвід використання цього природного матеріалу. Придумати назву карточці. (Подібні вправи проводяться й у наступні дні. Поступово кожна картка одержує свою назву, пов'язану з чуттєвим досвідом, відчуттями дитини.)

Потім вправа ускладнюється. Вихователь пропонує послухати не велику розповідь, вірш, пов'язані з описом природи. Діти повинні підібрати картку, яка, на їхню думку, підходить і пояснити свій вибір.

Більш складний варіант вправи: дитині пропонується вибрати картку, схожу на туман над рікою, осінній вітер, пташиний щебет, курячий дощ та н. Дитина повина не тільки пояснити свій вибір, але й замалювати свій вибір.

Вправа "Забавні танці"

Мета: Ідентифікація із деревами. Стимулювання бажання передавати їхні образи в танці.

Рекомендації до проведення вправи.

Учасникам гри пропонується уявити саме улюблене дерево й спробувати виразити його в рухах. Одна дитина показує, іншим пропонується вгадати, чий це образ. Поступова вправа ускладнюється. Дітям пропонується придумати танець берези, дуба, осики, листочка, що засихає, надламаного дерева, і так далі.

Матеріал для екологічного стенду

«Новорічні красуні»

Ось такий варіант екологічної ялинки з картону запропонували дизайнери. Вони також розробили картонні прикраси, але їх можна прикрашати і традиційними ялинковими іграшками. Безперечний плюс таких ялинок - їх дуже зручно зберігати, так, як після свята вони складаються в невелику пласку коробку.

Така їстівна ялинка, мабуть, найкращий варіант в плані вторинної переробки. Оскільки утилізувати її практично повністю ви зможете самостійно і з задоволенням. Звісно, їстівні в ній лише цукерки та печиво. Але і неїстівні елементи підлягають переробці.

А така ялинка взагалі не потребує якихось додаткових витрат, як в фінансовому плані, так і в екологічному. Все, що вам знадобиться - звичайна драбина і прикраси.

Але якщо у вас під рукою немає драбини, то можна скористатись тим, що є, і створити таку пласку ялинку-аплікацію.